

Statlig
samarbeidsforum
for FoU oljevern

FoU-strategi 2023 - 2027

Formål

Statlig samarbeidsforum for FoU oljevern har som formål å gjøre norsk oljevernberedskap mer miljøvennlig og effektiv gjennom å identifisere og synliggjøre kunnskaps- og utviklingsbehov, og være en pådriver for at forskning og utvikling (FoU) skjer koordinert, kostnadseffektivt og er relevant for den operative beredskapen.

Visjon

Verdens mest effektive og miljøvennlige oljevernberedskap.

Innledning

Norge holder et godt internasjonalt nivå innen oljevern, og forskningsaktiviteten og produktutviklingen blir lagt merke til. Likevel pågår det mye FoU-aktivitet som ikke er koordinert på tvers av aktørene innen norsk oljevernberedskap. Statlig samarbeidsforum for FoU oljevern (heretter omtalt som samarbeidsforumet) ser derfor et behov for en overordnet plan og helhetlig tenkning rundt FoU. For å få økt effekt av FoU-arbeidet er det avgjørende at aktivitetene skjer koordinert, hvor FoU-arbeidet er nasjonalt forankret, og hvor alle fagmiljøer bidrar sammen. Dette vil bidra til at prosjektene blir mer langsiktig planlagt, systematisert og målrettet i fremtiden.

Gjennom samarbeidsforumet jobber Kystverket, Miljødirektoratet, industrien og relevante fagmiljøer med felles problemstillinger og utfordringer. Aktørene har ulike roller i norsk oljevernberedskap, og innfallsvinkelen til ulike tema vil derfor variere. For å synliggjøre felles satsningsområder og bidra til en koordinert FoU-innsats innen disse temaene, har samarbeidsforumet laget en felles FoU-strategi. Strategien vil være et styringsverktøy for en målrettet og kostnadseffektiv utvikling av kunnskap og teknologi innenfor fagområdet. Strategien konkretiseres og følges opp med ulike prosjekter i en handlingsplan.

Roller

Aktørene som har vært sentrale i utformingen av strategien, og deres rolle knyttet til FoU innen norsk oljevernberedskap er kort beskrevet nedenfor.

Kystverket

Kystverket er ansvarlig for statens beredskap mot akutt forurensning, og har som følge av dette ansvaret for drift og utvikling av statens oljevernberedskap. Etaten har ansvaret for å samordne statlig, kommunal og privat

oljevernberedskap. Som sekretariat for samarbeidsforumet skal Kystverket bidra til at også FoU-aktivitet innen norsk oljevernberedskap blir mer samordnet. Kystverket har fokus på forskning og utvikling som er relevant for den operative beredskapen, og kan innta rolle som premissgiver, initiativtaker eller deltaker i prosjekt-, styrings eller referansegruppe. Kystverket kan bidra til å finansiere prosjekter og-/eller være en tilrettelegger.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet stiller krav til beredskap mot akutt forurensning og vurderer miljøsikro knyttet til de enkelte petroleumsaktivitetene, som leteboringer, utbygging og produksjon og ved avslutning. Etaten fører også tilsyn med at kravene etterleves. Under en oljevernaksjon vil Miljødirektoratet gi faglige råd om prioriteringer til Kystverket gjennom Rådgivende gruppe og deltagelse i aksjonsledelsen. Miljødirektoratet bruker relevante arenaer til å formidle hva etaten mener er utfordringer/mangler med hensyn til eksisterende teknologi og løsninger, og kan også sette vilkår i tillatelser om utredninger og videreutvikling. Det er ikke Miljødirektoratets oppgave å fremme konkrete forslag til hvilken ny teknologi som må utvikles eller forbedres, dette er industriens ansvar. Miljødirektoratet finansierer ikke FoU-prosjekter som retter seg mot teknologiutvikling. Deltagelse i prosjekter vil primært rette seg mot forbedring av kunnskapen, som utgjør grunnlaget for kravstillingen.

Industrien og NOFO

Petroleumsindustriens ansvar og rolle innenfor FoU oljevernberedskap er å sikre en kontinuerlig og risikobasert forbedring/utvikling av oljevernberedskapen hvor virkemidlene fra industrien er finansiering og direkte deltakelse (med kompetanse og utstyr) innenfor relevante FoU-programmer. Offshore Norge, på vegne av selskapene som driver på norsk sokkel, har en rolle som sikrer samhandling slik at deres aktivitet ivaretar og forbedrer sikkerhet, miljø og effektivitet. Norsk Oljevernforening For Operatørselskap (NOFO) skal være en framtidsrettet, effektiv og robust oljevernorganisasjon, som sikrer at oljevernberedskapen på norsk sokkel til enhver tid er dimensjonert i samsvar med medlemmenes behov og beredskapsplaner. NOFO har de siste årene gjennomført en lang rekke teknologiutviklingsprosjekter, og vil i årene fremover særlig vektlegge kystnær beredskap samt beredskap for aktivitet i Barentshavet og kalde farvann.

Historikk

Innsatsen innen FoU oljevernberedskap har de siste 10 årene vært fokusert rundt forbedring av kunnskapsgrunnlaget og støtte til utvikling av ny teknologi og løsninger. Industrien har hatt store programmer for å forbedre kunnskap om miljøfølsomme ressurser, forbedret spredningsmodellering av olje samt metodeutvikling innenfor miljørisiko og beredskapsanalyse. I tillegg har industrien vektlagt utvalgte teknologiutviklingsløp, der fokus har vært på deteksjon, kartlegging og overvåking, oljevernteologi i kaldt klima/is, samt utvikling av teknologier og kunnskap for undervannsdispergering (kjemisk og mekanisk). Industrien har også igangsatt og investert i større utviklingsprogrammer knyttet til nye utbyggingsprosjekter (eksempel: Goliat blant annet i forhold til deteksjon og kartlegging og konsepter for kystnær oljevernberedskap), og det pågår nå en etablering av et utviklingsprogram som skal støtte en eventuell Wisting-utbygging.

Kystverket har de siste 10 årene hatt stort fokus på forskning og utvikling. Flere nye digitale verktøy er utviklet samt mer effektive metoder for fjernmåling og deteksjon. Det har vært satset på oljevernberedskap under arktiske forhold, blant annet innen temaområdene olje i is, dispergeringsberedskap, diesel- og hybridoljer, brenning og sorbenter. Kystverket har deltatt i ulike teknologiutviklingsprogram og gjennomført en rekke forskningsprosjekter. Kystverket har også satset på internasjonale samarbeid/utviklingsprosjekter blant annet gjennom Arktisk råd. I nærmeste fremtid ønsker Kystverket særlig å vektlegge beredskap i kyst-/strandsonen, nye oljetyper og oljevernberedskap i kaldt klima.

Definisjoner og begreper

Forskning og utvikling (FoU), inkludert FoU-støttet innovasjon

Samarbeidsforumet forholder seg til Forskningsrådets definisjoner av FoU. Det er aktuelt å samarbeide om prosjekter innen industriell forskning, utvikling og forundersøkelser.

Miljøvennlig oljevernberedskap

Med miljøvennlig oljevernberedskap menes valg av det responsalternativet som totalt sett gagnar miljøressursene mest. Med miljøvennlige tiltak menes tiltak som minimerer ytterligere belastning på miljøet.

Strategiperiode 2023-2027

Strategien gjelder for 5-årsperioden 2023-2027.

Mål

Videreutvikle en effektiv og robust oljevernberedskap som er mest mulig skånsom for miljøet.

Hvor skal vi være i 2028?

Målet anses som oppnådd hvis FoU-aktiviteten i 5-årsperioden har bidratt til følgende:

- Felles og oppdatert informasjon for miljøvurderinger.
- Utviklet effektivt utstyr og metoder som fungerer optimalt i innsatsområdet hensyntatt kalde og utfordrende værforhold.
- Bedre verktøy til deteksjon, måling og kartlegging (både på overflate og i vannsøyle).
- Utviklet autonome farkoster der dette gir en effektivitetsgevinst.
- Avklart bruk av in situ brenning (ISB).
- Mer standardisert beredskapsorganisering på tvers av aktører.
- Felles digitale løsninger og mer tilgjengelig og brukervennlig kunnskap.
- Bedre dokumentasjon og kunnskap om effektivitet.

Satsningsområder

Det er definert særskilte satsningsområder som synliggjør prioriterte tema for samarbeidsforumet. Dette utelukker ikke samarbeidsprosjekter innen andre tema.

Satsningsområder:

- Kyst- og strandsoneberedskap
- Deteksjon og kartlegging
- Vinterisering
- Kunnskapsgrunnlaget

Finansiering

Deltakerne i samarbeidsforumet vil prioritere prosjekter som støtter strategien i sine FoU-budsjett. Det vil i hvert enkelt prosjekt vurderes hvordan kostnadene fordeles mellom aktørene, samt muligheter for ekstern tilleggsfinansiering.